

Feeding children ktanim on yom Kippur

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תריח סעיף י

(כח) חולה שאכל ביוה"כ ונתיישב דעתו בענין שיכול לברך, צריך להזכיר של יוה"כ בברכת המזון, (כט) שאומר: יעלה ויבא.

(כח) חולה שאכל ביוה"כ - וכן יש לנהוג לנערים שאוכלים ביוה"כ וכן היולדת שאינה מתענה:

(כט) יעלה ויבוא - כיון דבהתירא אכל הו"ל כמו שאר יו"ט

ואם חל בשבת אומר רצה

ויש שמקילין שלא תקנו אלא במקום שמצוה באכילתו וה"ה שאין לומר רצה.

• ועכ"פ קידוש בודאי אין לו לעשות דיש חשש ברכה לבטלה

וכן אם שכח לומר יעלה ויבוא או רצה...לא יחזור:

Ra'ah prohibits bracha rishona bc it is like one who needs to eat maachalos asuros, but we pasken that bracha is recited.

יבמות דף קיד עמוד א

- ת"ש: לא תאכלום כי שקץ הם - לא תאכלום, להזהיר הגדולים על הקטנים; מאי לאו דאמר להו לא תאכלו! לא, דלא ליספו ליה בידים.
- תא שמע: בכל נפש מכם לא תאכל דם - להזהיר הגדולים על הקטנים; מאי לאו דאמרי להו לא תאכלו! לא, דלא ליספו להו בידים.
- ת"ש: גאמור... ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים; מאי לאו דאמר להו לא תיטמו! לא, דלא ליטמו להו בידים. וצריכי; דאי אשמעינן שקצים,

These isurim apply even below higia lechinuch and even to ppl other than fathers.

BUT it only assers giving directly- ie- safinan lei bayadayim.

שולחן ערוך הלכות יום הכפורים סימן תרטז

הקטנים מתי יתחילו להתענות סעיף א

התינוקות מותרים בכל אלו, חוץ מבנעילת הסנדל, שאין חוששין כל כך אם לא ינעלו.

הגה: ומותר לומר לנכרי לרחצן ולסוכן;

אבל להאכילם, אפילו בידים שרי.

וּכְתַבּוּ הָאֲחֵרוֹנִים דַּעֲכִשׂוּ שְׂאִין נוֹהֲגִין לִרְחוּץ וּלְסוּךְ אֶת הַקֶּטֶן בְּכָל יוֹם וְאִין מְנִיעַת
הֶרְחִיצָה וְהִסִּיכָה נַחֲשֶׁבֶת לוֹ לְעִינֵי כָּל-אֵין לִרְחֹצוֹ וּלְסוּכּוֹ אֶפִּילוֹ ע"י עֲכוּ"ם:

מִנְחַת חִינּוּךְ מִצּוֹה שִׁיג

וְנִרְאָה דָּאף בְּקֶטֶן שִׁיכּוֹל לְהִתְעַנּוֹת לְשַׁעוֹת- בְּשַׁעָה שֶׁהוּא יִכּוֹל לְהִתְעַנּוֹת אֲסוּר לְהֵאֲכִילוֹ
דְּבִשְׁעָה שֶׁא"צ לְאֲכֹל ה"ל כְּמוֹ כָּל הָאִיסוּרִים... וְאֵע"פ שֶׁבִּלְאוֹ הִכִּי אִין הַקֶּטֶן מִתְעַנֶּה, מְכַל
מְקוּם.... דְּבִכָּל שַׁעָה וְשַׁעָה רְבִיעַ אִיסוּר עֲלֵיו, וְאֶפִּי' אִם חוֹלָה שִׁישׁ בּוֹ סַכְנָה דְּמוֹתֵר לְאֲכֹל
מ"מ אִם אוֹכֵל בְּשַׁעָה שֶׁא"צ בּוֹדָאֵי חִיִּיב, א"כ בְּקֶטֶן נִמְי... .

- וְנ"ל אִף בְּקֶטֶן גְּמוּר תִּיכְף מִמַּשׁ בְּשַׁעָה שֶׁנּוֹלַד אֲסוּר לְהֵאֲכִילוֹ רַק הַצְּרִיךְ לוֹ אֲבָל לֹא
יֹוֹתֵר אַךְ בְּקֶטֶן כִּזְהָ א"א לְצַמְצָם,
- אֲבָל קֶטֶן פְּחוֹת מִבֶּן ח' אִף דָּאִין מִעֵינִין אוֹתוֹ מ"מ בִּידֵים אֲסוּר לְהֵאֲכִילוֹ אִם אֲכַל
הַיּוֹם וְיִכּוֹל לְסַבּוֹל

בְּסִפְרֵי הַיִּשְׂרָאֵל (בְּרִלִין תַּרנ"ח, סִימָן נֹא, עֵמוּד קַח),

שָׂאֵל רַבִּינוּ מִשֶּׁה מְפּוֹנְטִיזָא אֶת רַבִּינוּ תַּם, בְּדַבֵּר חֲרָדִים לְדַבֵּר ה' שְׂאִינָם רוֹצִים לְהֵאֲכִיל
אֶת בְּנֵיהֶם הַקֶּטְנִים בִּיּוֹהֲכ"פ אֵע"פ שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְחִינּוּךְ, ... שֶׁבְּכָל הָאִיסוּרִים שֶׁבְּתוֹרָה קִי"ל
בִּיבְמוֹת (קִיד א) לְהַזְהִיר גְּדוּלִים עַל הַקֶּטְנִים, הִיכָא דְקָא סְפוֹ לְהוּ בִּידֵים, אֲבָל יֵשׁ מִתִּירִים
מִשׁוּם דְּכָל הִיכָא דְהוּי רַבִּיתִּיה דִּינוּקָא לֹא גִזְרוּ רַבָּנָן, כְּדֵאִיתָא בִּיּוֹמָא (עַח ב)?
וְהִשִּׁיב רַבִּינוּ תַּם (שֶׁם ס' נב, עֵמוּד קִיא), וְעַל הַמֵּאֲכִילִים קֶטְנִים שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ
לְחִינּוּךְ הִיתֵר גְּמוּר הוּא, כְּדֵאִמְרִין בִּיּוֹמָא (עַז ב) מְדִיחָה אִשֶּׁה יָדָה בְּמִים וְנוֹתַנְתָּ פֶת לְבִנָּה
קֶטֶן,....

... דְּהָא מִתְנִי' הִיא בִּיּוֹמָא (פַּב א) הִתִּינוּקוֹת אִין מִעֵינִין אוֹתָם, אֲלֵא דֵאֲכִילָה וְשִׁתִּיה
שְׂרִיא לְהוּ מִשׁוּם דָּאִי אֶפְשֵׁר לְהוּ בִּלְאוֹ הִכִּי, אֲבָל בִּלְאֵ רַחֲצָה אֶפְשֵׁר וְאֶפְשֵׁר. וְלְדַבְרֵי
הָאוּסְרִים נִתְּנוּ דְּבִרְיָהֶם לְשִׁיעוּרִים, שְׁמוֹתֵר לְהִנִּיק (מִשׁוּם שֶׁסְּתָם תִּינוּק מְסוּכָן הוּא אֲצַל
חֵלֵב, יְבִמוֹת קִיד א) וְאֲסוּר לִיתֵן פֶּת?
אֲלֵא וְדָאִי דִּתְרוּיָהוּ שְׂרוּ, דְּקָרָא דְקָאֵמֵר לֹא תֵאֲכִילוּם לְהַזְהִיר גְּדוּלִים עַל הַקֶּטְנִים
לֹא שִׁיךְ אֲלֵא בְּדַבְרֵים הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ שֶׁרְצִים דָּם וְתִרּוּמָה, כְּדֵאִיתָא בִּיבְמוֹת (קִיד א)
וְגַם, אֶפְשֵׁר בִּלְאוֹ הִכִּי, אֲבָל אֲכִילָה וְשִׁתִּיה אִי אֶפְשֵׁר בִּלְאוֹ הִכִּי, וְאֵע"ג דְּלֹא סַכְנָה
הִיא, לֹא גִזְרוּ רַבָּנָן, דְּלֹא דְמִי לְשִׁרְצִים.

מֵאֲכֵל שְׂאוּכִלִים בִּיּוֹהֲכ"פ שֶׁהוּא הִיתֵר וְרַק הַיּוֹם] R' Tam's chiluk btw isur gavra vs cheftza leshitasei:

וכ"כ כיו"ב ר"ת בתוס' גיטין (ז א), וכן בשבת (יב ב), בהא דפריך הש"ס השתא
בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהן. צדיקים עצמם לא כל שכן,
 ואשכחן בכמה דוכתי דלא פריך הכי?

הר"ן ביומא (ר"פ יום הכפורים)

שהביא דעת הרמב"ם (בפרק א' מהל' שביתת עשור ה"ה) דס"ל שאיסור חמשה עינייים
 ביוהכ"פ הוי מדאורייתא,
 וכתב, אלא דלא מחוורא לי הא דתניא (עח ב), התינוקות מותרים בכולן חוץ מנעילת
 הסנדל, ומוכח בגמרא דהיינו שמותר לגדולים לרוחצן ולסוכן, והא הני ודאי לתענוג עבדי
 להו, דאי מנעין הני מנייהו חד יומא לא מסתכני, ואי מדאורייתא היכי שרי- והא כתיב לא
 תאכילום להזהיר גדולים על הקטנים?

So Ran wants to prove from the fact we allow washing kids that washing-
 even for adults- is only derabanan!

But R' Shl'Kluger rejects proof- mb lo taachilum is lmt'd to lav, and does not
 apply to YK which is an asse:

מהר"ש קלוגר בחכמת שלמה (סימן תריא)

הביא קושית הר"ן הנ"ל, וכתב, ולדעתי אי מהא לא איריא, שיש לומר שלא הזהירה
 התורה גדולים על הקטנים אלא בדבר שהוא לאו ממש, משא"כ באיסור עשה

But ramabam himself applies to taachilum even to isur derabanan, so it
 certaily applies to an isur asseh, so back to Ran's Q- why is it permitted to
 wash children on YK?

הרמב"ם (פרק יז מהל' מאכלות אסורות הכ"ז) שאפילו דבר שאיסורו מדרבנן אסור
 להאכילו בידים, וכן פסק מרן בש"ע

סוברים הרשב"א והר"ן שמותר למספי בידים לקטן איסור דרבנן, כיון שאינו איסור חפצא,
 אלא איסור גברא, וגברא לאו בר חיובא, משא"כ איסור תורה דהוי איסור חפצא ממש.
 ואילו הרמב"ם שאוסר למספי לקטן בידים אפי' איסור דרבנן, י"ל דס"ל שאף איסורים
 דרבנן חשיבי איסור חפצא

If you merely observe the kattan taking issur- that switches to the mizva of
 chinuch- which is only drabanan based on *chanoch lanaar a'p darko*.

סוכה דף כח עמוד ב

כל - לרבות את הקטנים. והתנן: נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה!
 - לא קשיא: כאן - בקטן שהגיע לחינוך [chayav from "kol"], כאן - בקטן שלא הגיע לחינוך [patur].

- קטן שהגיע לחינוך מדרבנן הוא! - מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא.

Who's obligated in chinuch/lehafrisho?

- Rambam- only father
- Others- everyone

But chinuch only begins once child is higi'a lechinuch...

How do we pasken?

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שמג

דיני קטן בשבת, סעיף א

א' קטן אוכל (א) נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו, (ב) אבל א אביו מצווה לגעור בו להפרישו (ג) (ב >א) מאיסור דאורייתא);

ג ולהאכילו [ד] בידים, (ד) אסור (ה) אפילו דברים שאסורים * מדברי סופרים; וכן אסור (ו) להרגילו בחילול שבת ומועד ואפי' בדברים שהם משום שבות.

הגה: וי"א דכל זה בקטן דלא הגיע לחינוך, אבל הגיע לחינוך (ז) צריכים להפרישו (תוס' פרק כ"כ). (ח) וי"א דלא שייך חינוך לבית דין, אלא לאב בלבד (ב"י)

ודע דשעור החינוך במ"ע הוא בכל תינוק לפי חריפותו וידיעתו בכל דבר לפי ענינו

כגון היודע מענין שבת חייב להרגילו לשמוע קידוש והבדלה היודע להתעטף

כהלכה חייב בציצית

בין במ"ע של תורה בין בשל ד"ס

- אבל החינוך בל"ת בין של תורה בין של דבריהם הוא בכל תינוק[ון] שהוא

בר הבנה שמבין כשאומרים לו שזה אסור לעשות או לאכול

- אבל תינוק שאינו בר הבנה כלל אין אביו מצווה למנעו בע"כ

מלאכול מאכלות אסורות או מלחלל שבת אפילו באיסור של תורה

כיון שאינו מבין כלל הענין מה שמונעו ומפרישו

סעיף ב

ב' קטן (ד) (הבריא) בן ט' שנים שלימות, ג' וכן י' שנים שלימות, (ה) ב מחנכין אותו לשעות; כיצד, היה רגיל לאכול בב' שעות ביום, מאכילין אותו בשלשה; היה רגיל לאכול

בג', <ב> מאכילין אותו ברביעית; לפי כח הבן מוסיפין לענות אותו בשעות (ו) (<ג> וה"ה לקטנה הבריאה) (טור).

(ז) ד' בן י"א, ה' בין זכר בין נקבה, מתענין ומשלימין מדברי סופרים, כדי לחנכן במצות. הגה: (ח) <ד> ויש אומרים שאינן צריכין להשלים מדרבנן, כלל (ר"ן וא"ז והגמ"י בשם ה"ג ורוקח ורא"ם), (ט) ויש לסמוך עלייהו * בנער שהוא כחוש ואינו חזק להתענות (תה"ד סימן קכ"א) * וכל מקום שמחנכין אותו באכילה, (י) מחנכין אותו ברחיצה וסיכה (טור).

...

קטן שהוא פחות מבן תשע (יד) ו' אין מענין אותו בי"כ, כדי שלא יבא לידי סכנה. הגה: אפילו אם רוצה להחמיר על עצמו, מוחין בידו (כל בו).

(ה) מחנכין - היינו שאין מניחין לו לאכול כפי הרגלו בחול וכדמסיים. ומצות חינוך לא שייך אלא באב ולא באחר[ז] ולכמה פוסקים גם באם ליכא חיובא דחינוך (אם לא למצוה בעלמא)[ח] מיהו יש פוסקים שכתבו דאיכא חיוב חינוך גם באם[ט]
 וכתב המ"א דלספות לו אוכל בידים אסור לכו"ע אף לאחרני כמו שאר דבר איסור שאסור להאכילו לכו"ע: